

Brojanje ljudskih žrtava: kvantitativni pregled političkog nasilja po svjetskim civilizacijama

Naveed S. Sheikh*

U svojem čuvenom djelu *Sukob civilizacija i preustroj svjetskog poretka* (1996), harvardski politolog Samuel Huntington iznova uvodi shvatanje Arnolda Toynbeea po kojemu historiju ne pokreću samo različite, materijalne strukture – teritorija, kapital, stanovništvo i prirodni resursi – već, jednako tako, i međuljudske idejne strukture. Ovakvo shvatanje naizgled su potkrijepila empirijska promatranja i ono je ubrzo ispunilo intelektualni i politički međuprostor koji se ukazao nakon urušavanja komunizma podupiranog od Sovjetskog saveza. Često se oživljavanje religije – kao jedinstvene i najstabilnije idejne strukture u ljudskoj historiji – naziva „Božijom osvetom“, ali, u svoj toj zbrkanoj društveno-političkoj praksi, društveni naučnici i historičari ne uspijevaju pouzdano razlučiti duhovne varijable od ovozemaljskih imperativa. Unatoč tome, već i površnim promatranjem uviđa se da diskurzivne konstrukcije o Bogu (a u politici, to je stenografski znak za apsolutnu istinu) nužno prate skoro sve konfliktno tvorevine, od podržavnih do naddržavnih nivoa. U ovoj studiji nastojali smo ispitati snagu te veze i njenu trajnost.

Pokušali smo brojno prikazati ljudske žrtve političkog nasilja tokom posljednja dva milenija i dovesti ih u vezu s religijsko-kulturnim civilizacijama. Usvajajući modificiranu verziju Huntingtonove taksonomije civilizacija, studiju smo razvili duž sljedećih pravaca:

- prvo je sačinjen obuhvatan popis podataka za preko 3.000 nasilnih sukoba u historiji, od 1. do 2008. godine nove ere;
- potom smo identificirali 276 najokrutnijih konflikata u historiji, tj. sve one u kojima je broj ljudskih žrtava prešao 10.000, te ih rangirali prema tom broju;

* Autor je predavač međunarodnih odnosa na Keele univerzitetu, UK. Izvornik: Naveed S. Sheikh, *Body Count: A Quantitative Review of Political Violence Across World Civilizations* (Amman, The Royal Aal al-Bayt Institute for Islamic Thought, 2009). Prevela A. Mulović.

- rezultate smo svrstali po civilizacijama koje su počinile nasilje, kako bismo dobili komparativan uvid u socio-religijsku uvjetovanost nasilja.

Nalazi su predstavljeni u četiri tabele, a u svrhu komparativne evaluacije civilizacijskog nasilja.

Metodologija

U studiji je prvo data zbirna lista najvećih konflikata tokom posljednja dva milenija svjetske historije. Lista obuhvata četiri kategorije nasilja, a to su rat, građanski rat, democid i strukturno nasilje. Ta lista pokazuje mjeru do koje je nasilje postalo skoro univerzalna forma „vođenja politike“ u svim dijelovima naseljenog svijeta, od početaka pisane historije. Potom su se, u svrhu pravljenja liste najokrutnijih konflikata tokom dva milenija, kvantificirale ljudske žrtve onih najokrutnijih epizoda te historije. Ovi su konflikti zatim svrstani po civilizacijama, čime je dat kvantitativni opis učestalosti najvećih konflikata po civilizacijama pojedinačno. Zasebno smo analizirali genocidno nasilje (koje može biti dijelom rata ili democida iz prve analize) kako bismo potražili mjerilo intenziteta nasilja.

Definicije

Civilizacije: Društveni konstrukt civilizacije označava historijski uvjetovane, intersubjektivne norme – kulturne, religijske i društvene – po kojima određena grupa ljudi razvija zajednički kulturni unutargrupni identitet putem socijalizacije, nenasilne interakcije i podudarnosti. Civilizacije su zbir lokalnih i regionalnih kultura, povezanih zajedničkim religijskim ili etičkim vrijednostima.

Rat: Pod ratom se podrazumijevaju akti agresije i nasilja velikih razmjera između dviju različitih političkih cjelina, kao što su države. Prema klasičnom Clausewitzevom djelu *O ratu*, rat ima tri dimenzije: političke ciljeve, strategiju i strast naroda, gdje ravnoteža ovih triju dimenzija (kroz potčinjavanje strasti strategiji, a strategije političkim ciljevima) određuje uspjeh ili neuspjeh neke misije. Da bi se neki konflikt smatrao ratom, prema statističarima, on mora biti kvantitativno određen time da broj izravnih ljudskih žrtava (u borbi ili kolateralnih) prelazi 1.000. Potkategorije rata jesu međudržavni ratovi, kontinentalni ratovi i kolonijalni ratovi.

Građanski rat: Građanski rat čine akti sistematskog nasilja koje jedni nad drugima vrše pripadnici iste nacije. Pod nacijom se ovdje podrazumijeva pripadnost istoj etno-lingvističkoj grupi ili se, u savremeno doba, podrazumijevaju pripadnici iste teritorijalne države. Potkategorije građanskog rata jesu revolucije, ustanci, etničke podjele itd.

Democid: Pod democidom se podrazumijevaju politički motivirana ubistva koja izvrše vladine snage ili institucije. Može poprimiti kolektivne forme (najupečatljivije su genocid i masovna ubistva) ili individualne forme (kao što su sistematske likvidacije opozicionih ličnosti ili onih koji se smatraju političkom / etničkom prijetnjom uspostavljenom poretku). Democid se, osim toga, ne mora izvršiti samo direktnim djelovanjem, već i u „strukturnom nasilju“.

Genocid: Genocid je forma democida pri kojoj agresor ima namjeru eliminirati veliki dio neke etničke, jezičke ili religijske grupe s određene teritorije.

Strukturno nasilje: Nasuprot direktnom nasilju (direktnom fizičkom zlodjelu), strukturno nasilje je pojam koji je uveo skandinavski Institut za mirovna istraživanja kako bi se označilo nasilje koje vrše zločinačke društvene strukture – bile one institucionalnog ili normativnog karaktera (naprimjer aparthejd je institucionalnog, a rasizam normativnog karaktera). Strukturno nasilje je, dakle, stradanje koje proizlazi iz izrabljujućih ili represivnih formi društvene ili političke organizacije.

Svjetske civilizacije

Društveni konstrukt „civilizacije“ podrazumijeva zajednički identitet. Taj identitet, dalje, podrazumijeva zajedničke društvene norme, vrijednosti i kulturne običaje – sve iskazane u javnom diskursu ili institucijama socijalizacije. Organizirana religija se, zato, javlja kao označitelj civilizacije, kako direktno (kao nekakvo skladište identiteta i vrijednosti), tako i indirektno (kao instrument koji oblikuje institucije i diskurs). Iako „civilizacija“ i „religija“ nisu srazmjerni koncepti, religija je nužan (ali ne i dostatan) dio civilizacije. Tamo gdje je religija relativno homogena (kao u većem dijelu muslimanskog svijeta), moguća je konceptualizacija jedne jedinstvene civilizacije za islam (odnosno, za *ummet*, muslimanski politički kolektiv). U tom smislu, „pridružene“ članice muslimanske civilizacije mogu se naći i u Africi i u Evropi. Razlika između članica koje su u jezgri civilizacije i pridruženih članica jeste u lokaciji civilizacijskog identiteta, u spektru od suprotstavljanja do hegemonije. Neke civilizacije, poput onih zasnovanih na etničkim / autohtonim religijama mogu naprosto biti rezidualne kategorije, koje formalno nemaju ni vjeru, ni institucije.

Navodimo sedam civilizacija i za svaku prostor na kojemu se razvija(la).

Civilizacija	Područje
Antiteistička	komunistički blok
Budistička	Istočna Azija, dijelovi Južne Azije
Etničke / autohtone	dijelovi Afrike, obje Amerike prije kolonijalizma
Indijska	Indija, Nepal, Mauricijus
Islamska	Bliski istok, dijelovi Azije, dijelovi Afrike
Kineska	Kina i neke susjedne države
Kršćanska	Evropa, Amerike, dijelovi Afrike

2. Najokrutniji konflikti rangirani po broju ljudskih žrtava

Procjena broja ljudskih žrtava nekog sukoba često nosi opasnosti kako zbog nedostatka podataka, tako i zbog njihove nepouzdanosti. Vlade ili druge političke grupe često imaju „neotuđivi“ interes da zataškavaju informacije ili da objavljuju parcijalne ili varljive informacije kojima se ili preuveličava ili umanjuje broj žrtava. Problem dodatno uvećava vremenski period na koji se studija odnosi, pošto s protokom vremena opada pouzdanost podataka. U svakom pojedinačnom slučaju nastojali smo brojke potkrijepiti iz više izvora i dati naučno utemeljenu pretpostavku logičnog raspona broja žrtava, pretpostavku koju podupiru razne akademske analize. Mada se općenito smatra tačnom tvrdnja da su podaci manje pouzdani što je konflikt stariji, mora se reći da se čak i procjene broja žrtava skorijih događaja mogu razlikovati i do deset puta (primjer je operacija Pustinjska oluja iz 1991. godine). Gdje god je to bilo moguće, pokušali smo suziti raspon, ali negdje smo ga morali i proširiti, kako bismo uvažili raznovrsna mišljenja i izvore. Problem druge vrste proističe iz monokauzalnog lociranja krivca za akte političkog nasilja, a ono ima složeno historijsko i političko porijeklo. Mi ovdje nismo klasificirali sve umiješane strane kao počinitelje, već samo one koje su u konkretnom događaju inicirale neprijateljstva. Ako su slučajevi bili posebno kompleksni, smatra se da su dvije ili više strana jednako odgovorne (a tabelirane brojke dijele se na dva, tri ili više, prema potrebi). Ako se radi o kolonijalnom ratu, kolonizator ili imperijalna sila se, po definiciji, smatra onom koja je zaratila, a tako je i u slučajevima democida, ustanaka i buna – ona sila koja ima vlast smatra se odgovornom za svako posljedično nasilje, osim u slučaju kada se protivhegemonistička grupa angažira u direktnim akcijama protiv treće strane (npr. taktikama terora).

Tabela 1: Najokrutniji konflikti rangirani po broju ljudskih žrtava (1–2008. god. n.e.)

Događaj	Procjena broja ljudskih žrtava (> 10 miliona)	Tip događaja	Civilizacija koja je počinila nasilje
Drugi svjetski rat (1939–1945)	55.000.000–72.000.000	rat, democid	kršćanska, budistička
Narodna republika Kina (1949–1975)	44.500.000–77.000.000	democid	antiteistička
Ratovi Tri kraljevstva (220–280)	40.000.000	rat	kineska
Sovjetska vladavina (1923–1954)	38.000.000–55.000.000	democid	antiteistička
An Ši ustanak (755–763)	36.000.000	građanski rat	budistička
Mongolska osvajanja (od 1207)	30.000.000–50.000.000	rat	etničke / autohtone religije
Mandžurijsko osvajanje mingovske Kine (1616–1662)	25.000.000	rat	kineska
Tajpinški ustanak (Kina, 1851–1864)	20.000.000–50.000.000	građanski rat	kineska, kršćanska
Prvi svjetski rat (1914–1918)	15.000.000–66.000.000	rat	kršćanska
Drugi kinesko–japanski rat (1931–1945)	15.000.000–22.000.000	rat	budistička
Istrebljenje američkih Indijanaca (od 16. do 19. stoljeća)	13.000.000–16.000.000	strukturno nasilje	kršćanska
Nacionalistička Kina (1928–1949)	10.075.000	građanski rat	kineska
Osvajanja Timura Lenka (1360–1405)	7.000.000–20.000.000	rat	islamska

Događaj	Procjena broja ljudskih žrtava (> 2 miliona)	Tip događaja	Civilizacija koja je počinila nasilje
Ruski građanski rat (1917–1922)	5.000.000–9.000.000	građanski rat	kršćanska, antiteistička
Osvajanja Menelika II Etiopskog (1882–1898)	5.000.000	rat	kršćanska
Kolonijalni rat za Slobodnu državu Kongo (1885–1908)	4.500.000–12.000.000	rat	kršćanska
Dunganski ustanak (1862–1877)	4.000.000	građanski rat	kineska
Drugi kongoanski rat (1998–2008)	3.800.000–5.400.000	rat	kršćanska
Napoleonovi ratovi (1804–1815.)	3.500.000–6.000.000	rat	kršćanska
Maova Kineska sovjetska republika (1923–1949)	3.500.000	democid	antiteistička
Tridesetogodišnji rat (1618–1648.)	3.000.000–8.000.000	rat	kršćanska
Ustanak Žutih turbana (Kina, 184–205)	3.000.000–7.000.000	građanski rat	kineska
Korejski rat (1950–1953)	2.500.000–5.040.000	rat	kršćanska, antiteistička
Prekookeanska trgovina robljem (od 17. do 19. stoljeća)	2.400.000–4.300.000	strukturno nasilje	kršćanska
Vijetnamski rat (1945–1975)	2.300.000–5.100.000	rat	kršćanska, antiteistička
Francuski vjerski ratovi (1562–1598)	2.000.000–4.000.000	građanski rat	kršćanska
Invazija Mahmuda Gazneviya na Indiju (1000–1027)	2.000.000	rat	islamska

Događaj	Procjena broja ljudskih žrtava (> 1 milion)	Tip događaja	Civilizacija koja je počinila nasilje
Istjerivanja Nijemaca poslije Drugog svjetskog rata (1945–1947)	2.100.000–3.000.000	democid	kršćanska
Mladoturska krvoprolića (1909–1918)	1.800.000–2.000.000	democid	islamska
Crveni Kmeri, Kambodža (1975–1979)	1.700.000–2.035.000	democid	antiteistička
Sjeverna Koreja (1948–1987)	1.500.000–1.600.000	democid	antiteistička
Afganistanski građanski rat (od 1979. naovamo)	1.500.000–2.000.000	građanski rat	islamska
Arapska trgovina robljem (od 7. do 19. stoljeća)	1.400.000–2.000.000	strukturno nasilje	islamska
Kineski građanski rat (1928–1949)	1.300.000–6.200.000	građanski rat	kineska
Meksička revolucija (1910–1920)	1.000.000–2.000.000	građanski rat	kršćanska
Osvajanja Šake Zulua (1816–1828)	1.000.000–2.000.000	građanski rat	etničke / autohtone religije
Sovjetska intervencija u Afganistanu (1979–1989)	1.000.000–1.500.000	rat	antiteistička
Nigerijski građanski rat, otcjepljenje Biafre (1967–1970)	1.000.000–1.200.000	građanski rat	islamska, kršćanska
Iransko–irački rat (1980–1988)	1.000.000	rat	islamska
Japanska invazija na Koreju (1592–1598.)	1.000.000	rat	budistička
Drugi sudanski građanski rat	1.000.000	građanski rat	islamska, kršćanska
Križarski ratovi (1095–1272)	1.000.000	rat	kršćanska
Actečka krvoprolića	1.000.000+	Strukturno nasilje	etničke / autohtone religije
Pantajski ustanak naroda Hui (1856–1873)	1.000.000	građanski rat	kineska

Događaj	Procjena broja ljudskih žrtava (> 500.000)	Tip događaja	Civilizacija koja je počinila nasilje
Mozambički građanski rat (1976–1993)	900.000–1.000.000	građanski rat	kršćanska, islamska, etničke religije
Turska pod Ataturkom (1919–1923)	878.000	democid	antiteistička
Sedmogodišnji rat (1756–1763)	868.000–1.400.000	rat	kršćanska
Genocid u Ruandi (1990–1994)	800.000–1.000.000	građanski rat	kršćanska
Kongoanski građanski rat (1991–1997)	800.000	građanski rat	kršćanska
Velika glad u Irskoj (1845–1852)	750.000–1.500.000	strukturno nasilje	kršćanska
Indonežanski politički i etnički razdor (1965–1987)	729.000–1.000.000	democid, građanski rat	islamska
Irački rat (od 2003. naovamo)	614.000–1.100.000	rat	kršćanska
Rusko–čerkeski rat (1763–1864.)	600.000–1.500.000	rat	kršćanska
Prvi jevrejsko–rimski rat (66–73)	600.000–1.300.000	rat	etničke / autohtone religije
Pohodi dinastije Ćing na pleme Džunguri (1755–1757)	600.000–800.000	rat	kineska, budistička
Drugi jevrejsko–rimski rat (Bar Kohbin ustanak, 132–135)	580.000	rat	etničke religije
Eritrejski rat za nezavisnost (1961–1991)	570.000	rat	kršćanska, islamska
Alžirski rat za nezavisnost (1954–962)	550.000–1.000.000	rat	kršćanska
Somalijski građanski rat (1988–)	550.000	građanski rat	islamska
Kulturna ubistva bratovštine Tuga u Indiji (od 17. do 19. stoljeća)	500.000–2.000.000	ritualna ubistva	indijska
Sati (običaj samospaljivanja udovica u Indiji, od 4. do 19. stoljeća)	500.000–800.000	strukturno nasilje	indijska
Podjela Indije (1947)	500.000–1.000.000	građanski rat	islamska, indijska
Angolski građanski rat (1975–2002)	500.000–550.000	građanski rat	kršćanska, etničke religije
Prvi sudanski građanski rat (1955–1972)	500.000	građanski rat	islamska, kršćanska

Događaj	Procjena broja ljudskih žrtava (> 250.000)	Tip događaja	Civilizacija koja je počinila nasilje
Rat Trostruke alijanse u Paragvaju (1864–1870)	350.000–610.000	rat	kršćanska
Ustanci etničkih grupa Miao, Nien i muslimana u Kini (1850–1877)	450.000	građanski rat	kineska
Rat u Darfuru (2003. do danas)	400.000	građanski rat, democid	islamska
Rat za špansko naslijeđe (1701–1714)	400.000–700.000	građanski rat	kršćanska
Drugi građanski rat u Burundiju (1993)	400.000	građanski rat	kršćanska
Sovjetsko–finski rat („Nastavak rata“, 1941–1944)	371.000	rat	kršćanska
Francuski revolucionarni ratovi (1792–1802)	350.000–663.000	rat	kršćanska
Španski građanski rat (1936–1939)	350.000–500.000	građanski rat	kršćanska
Veliki sjeverni rat (1700–1721.)	350.000–400.000	rat	kršćanska
Portugalski kolonijalizam (1900–1925)	325.000	rat	kršćanska
Američki građanski rat (1861–1865)	365.000–618.000	građanski rat	kršćanska
Engleski građanski rat (Rat tri kraljevstva, 1639–1651)	315.000–735.000	rat	kršćanska
Kavkaski rat (1817)	300.000–1.500.000	rat	kršćanska, islamska
Građanski rat u Ugandi (1979–1986)	300.000–500.000	građanski rat	kršćanska
Francusko osvajanje Alžira (1839–1847)	300.000	rat	kršćanska
Rat kasti na Jukatanu, Meksiko (1847–1855)	300.000	građanski rat	kršćanska
Režim Idiija Amina (1972–1979.)	300.000	democid	islamska
Italijansko–abisinski rat (1936–1941)	275.000–400.000	rat	kršćanska
Francuska revolucija (1973–1974)	263.000–600.000	građanski rat	kršćanska
Filipinsko–američki rat (1898–1913)	255.000–1.120.000	rat	kršćanska
Etiopski građanski ratovi (1962–1991)	230.000–1.400.000	–radanski rat	kršćanska

Križarski pohod protiv katara (Albižanski pohod, 1208–1244)	250.000–1.000.000	rat	kršćanska
Istrebljenje Indijanaca, Brazil (1900. i traje)	250.000–500.000	rat, democid	kršćanska
Irak pod Saddamom Huseinom (1979–2003)	250.000–1.300.000	democid	antiteistička
Kubanska revolucija	250.000–300.000	rat	kršćanska

Događaj	Procjena broja ljudskih žrtava (> 100.000)	Tip događaja	Civilizacija koja je počinila nasilje
Liberijski građanski rat (1989–1997.)	220.000	građanski rat	etničke religije, kršćanska
Rusko–turski rat (1877–1878)	215.000–285.000	rat	kršćanska, islamska
Rat za oslobođenje Bangladeša (1971)	200.000–2.800.000	rat, democid	islamska
Doba vojnih klika u Kini (1917–1928)	200.000–800000	rat	kineska
Jugoslavija pod vladavinom Tita (1944–1987)	200.000–572.000	democid	antiteistička
Istočni Timor (1975–1999)	200.000–250.000	democid, građanski rat	islamska
Prvi kongoanski rat (1996–1997)	200.000	građanski rat	kršćanska
Francusko–pruski rat (1870–1871)	185.000–204.000	rat	kršćanska
Građanski rat u Sierra Leoneu (1991–2002)	180.000–200.000	građanski rat	kršćanska
„La Violencia“ (Kolumbijski građanski rat, 1948–1958)	180.000–300.000	građanski rat	kršćanska
Pobuna Madži–Madži u Njemačkoj istočnoj Africi (1905–1907)	175.000–250.000	rat	kršćanska
Meksički rat za nezavisnost (1810–1821)	150.000–400.000	rat	kršćanska

Komunistički Vijetnam (1975. i dalje)	165.000–460.000	democid	antiteistička
Haićanska revolucija (1791–1804)	160.000–350.000	rat	kršćanska
Alžirski građanski rat (1991. i dalje)	160.000–200.000	građanski rat	islamska
Sukob na otoku Mindanao (Filipini, 1969. naovamo)	160.000+	građanski rat	slamska, kršćanska
Libanski građanski rat (1975–1990)	150.000–162.000	građanski rat	islamska, kršćanska
Drugi liberijski građanski rat (1999–2003)	150.000	građanski rat	etničke religije, kršćanska
Rusko–japanski rat (1904–1905)	130.000–150.000	rat	budistička
Rusko–turski rat (1828–1829)	130.000–191.000	rat	kršćanska, islamska
Zimski rat (1939–1940)	148.000–1.000.000	rat	kršćanska
Desetogodišnji rat na Kubi (1868–1878)	200.000	rat	kršćanska
Balkanski ratovi (1912–1913)	140.000–225.000	rat	kršćanska, islamska
Građanski rat u Gvatemali (1960–1996)	140.000–200.000	građanski rat	kršćanska
Portugalski kolonijalni ratovi	140.000	rat	kršćanska
Eritrejsko–etiopski rat (1998–2000)	125.000–190.000	rat	kršćanska, islamska
Veliki turski rat (1683–1699)	120.000–384.000	rat	islamska, kršćanska
Rat za austrijsko naslijeđe (1740–1748)	120.000–359.000	rat	kršćanska
Sečuanska seljačka buna (1755–1757)	120.000	građanski rat	kineska
Bosanski rat (1992–1995)	120.000	rat, građanski rat	kršćanska
Rat za Chaco (1932–1935)	100.500	rat	kršćanska
Građanski rat u Sjevernom Jemenu (1962–1970)	100.000–150.000	građanski rat	islamska

Građanski rat u carstvu Inka (Rat dva brata, 1531–1532)	100.000–1.000.000	građanski rat	etničke religije
Zapadna Papua (1984. naovamo)	100.000–400.000	democid	islamska
Indonežanska invazija na Istočni Timor (1975–1978)	100.000–200.000	democid	islamska
Operacija El–Enfal (1986–1989)	100.000–180.000	democid	islamska
Francov režim (1939–1975)	100.000–160.000	democid, građanski rat	kršćanska
Libijski–italijanski ratovi (1911–1931)	100.000–125.000	rat	kršćanska
Zaljevski rat (1991)	100.000	rat	kršćanska, islamska
Hiljadudnevi rat u Kolumbiji (1899–1901)	100.000–150.000	građanski rat	kršćanska
Seljački rat u Njemačkoj (1524–1525)	100.000	građanski rat	kršćanska
Pokret otpora „Pobješnjelog mule“ u Somaliji (1899–1920)	100.000	rat	islamska, kršćanska
Bitka kod Las Navas de Tolose (1212)	100.000	rat	kršćanska
Carska Rusija (1900–1917)	100.000	democid	kršćanska
Rusko–poljski rat (1918–1920)	100.000	rat	kršćanska
Ustanak Tyronea / Devetogodišnji rat u Irskoj (1594–1603)	100.000–130.000	rat	kršćanska
Ustanak Bijelih lotosa (1796–1805)	100.000	građanski rat	kineska
Krimski rat (1854–1856)	105.000–277.000	rat	kršćanska

Događaj	Procjena broja ljudskih žrtava (> 50.000)	Tip događaja	Civilizacija koja je počinila nasilje
Drugi čečenski rat (1999. naovamo)	80.000–210.000	rat	kršćanska, islamska
Bitka kod Alarkosa (1195)	80.000–150.000	rat	kršćanska
Ekvatorijalna Gvineja (Režim Ngeme, 1968–1979)	80.000	rat	etničke religije
Opsada Isfahana (1722)	80.000	rat	islamska
Grčki rat za nezavisnost (1821–1829)	75.000–120.000	rat	islamska
Indonežanska narodna revolucija	75.000–205.000	rat, građanski rat	kršćanska, islamska
Salvadorski građanski rat (1980–1992)	75.000–	građanski rat	kršćanska
Drugi burski rat (1898–1902)	75.000	rat	kršćanska
Grčko–turski rat (191–1922)	75.000–250.000	rat	kršćanska, islamska
Boksterski ustanak (1899–1901)	70.000–115.000	rat	kršćanska, kineska
Budikina buna (60–61)	70.000	rat	etničke religije
Ačehski rat (1873–1914)	70.000	rat	kršćanska
Rusko–austrijsko–turski rat (1787–1791)	64.000–192.000	rat	islamska
Mozambički rat za nezavisnost (1964–1974)	63.500	rat	kršćanska
Mau Mau ustanak u Keniji (1952–1960)	61.185	rat	kršćanska
Prvi čečenski rat (1994–1996)	60.000–200.000	rat	kršćanska
Rumunija (1948–1989)	60.000–150.000	democid	antiteistička
Građanski rat u Šri Lanki (Tamilski sukob, 1983. naovamo)	60.000–65.000	građanski rat	indijska, budistička
Ustanak posljednjeg inkanskog monarha, Tupaca Amarua (1780–1783)	60.000–80.000	rat	kršćanska
Nikaragvanski ustanak (1972–1991)	60.000	građanski rat	kršćanska

Bitka na Jermuku (636)	55.000–70.000	rat	islamska
Egipatsko–osmanlijski rat (1805–1811)	56.000	rat	islamska
Angolski rat za nezavisnost	52.000–80.000	rat	kršćanska
Prvi građanski rat u Burundiju (1972)	50.000–300.000	građanski rat	kršćanska
Tadžikistanski građanski rat (1992–1997)	50.000–60.000	građanski rat	islamska
Ratovi ruža (1455–1485)	50.000	građanski rat	kršćanska
Opijumski rat (1839–1850)	50.000	rat	kršćanska
Opsada Tabriza (1725)	50.000	rat	islamska
Pohod Pravednih halifa na Bizant (634)	50.000	rat	islamska

Događaj	Procjena broja ljudskih žrtava (> 20.000)	Tip događaja	Civilizacija koja je počinila nasilje
Grčki građanski rat (1945–1949)	45.000–160.000	građanski rat	kršćanska
Rusko–turski rat (1806–1812)	45.000–170.000	rat	islamska
Kašmirska pobuna (1989. naovamo)	41.000–100.000	građanski rat	indijska, islamska
Genocid nad plemenima Herero i Namaqua (1904–1907)	45.000–60.000	democid	kršćanska
„Lov na vještice“ (od 15. do 17. stoljeća)	40.000–60.000	democid	kršćanska
Maratsko–afganski rat (1760–1761)	40.000	rat	islamska
Aprilski ustanak Bugara (1875–1877)	40.000	rat	islamska
Drugi rifski (marokanski) rat (1921–1926)	40.000–100.000	rat	kršćanska
Nadir–šahova okupacija Indije (1783)	40.400–70.000	rat	islamska

Bitka kod Sifna (657)	40.000–65.000	građanski rat	islamska
Čad pod režimom Hisena Habrea (1982–1990)	40.000	democid	etničke religije
Južni Vijetnam pod Diemom (1955–1963)	39.000	democid	budistička
Rusko–austrijsko–turski rat (1736–1739)	38.000	rat	islamska, kršćanska
Ratovi za nezavisnost Velike Kolumbije (Gran Columbia, 1810–1821)	37.000–120.000	rat	kršćanska
Finski građanski rat (1918)	36.000	građanski rat	kršćanska
Mongolija pod vlašću komunista (1936. i dalje)	35.000	democid	kršćanska, budistička
Javanski rat (1825–1830)	35.000–180.000	rat	kršćanska
Opsada Malte (1565)	35.000–180.000	rat	islamska
Pobuna sandinista (Nikaragva, 1972–1979)	35.000–40.000	građanski rat	kršćanska
Pobuna „Staze svjetlosti“ u Peruu (1980. i dalje)	45.000–69.000	građanski rat	antiteistička
Bitka kod Nihavanda (642)	43.000–65.000	rat	islamska
Pogromi u Ukrajini (1919–1921)	30.000–70.000	democid	kršćanska
Prvi karlistički rat, Španija (1832–1840)	33.000–125.000	građanski rat	kršćanska
Vijetnamski progoni kršćana (1832–1887)	33.000–41.000	democid	budistička
Rat Pravednih halifa protiv Sasanida (633)	32.000–40.000	rat	islamska
Kontraški ustanak (Nikaragva, 1981–1990)	30.000–57.000	građanski rat	kršćanska
Irski ustanak (1798)	30.000–40.000	građanski rat	kršćanska
Američka invazija na Afganistan (2001–2002)	30.000–50.000	rat	kršćanska, islamska
Mozambički antikolonijalni rat (1961–1975)	30.000–60.000	rat	kršćanska

Bugarska u doba komunizma (1948–1953)	30.000–50.000	democid	antiteistička
Pokolj nad Armencima za vrijeme sultana AbdulHamida II (1895–1896)	30.000–200.000	democid	islamska
Rat u Canudosu (Brazil, 1896–1897)	30.000	democid	kršćanska
Tursko-sirijski ratovi (1831–1832, 1839–1840)	30.000	rat	islamska
Poljska u doba komunizma (1948. i dalje)	30.000	democid	antiteistička
Argentina pod vojnom huntom (1976–1983)	30.000	democid	kršćanska
Sukobi Turske s Radničkom partijom Kurdistana (1984. naovamo)	30.000	građanski rat, democid	islamska
Kinesko–vijetnamski rat (1979)	30.000	rat	kineska, antiteistička
Rat u Južnoj Rodeziji (1964–1979)	30.000	rat	kršćanska
Seljački ustanak u Salvadoru (1931–1932)	30.000	građanski rat	kršćanska
Sedmonedjeljni rat (austro–pruski rat, 1866)	27.900–79.000	rat	kršćanska
Bulavinov ustanak (1707–1709)	28.000	građanski rat	kršćanska
Sukob u plemenu Zulu (1856)	27.000	građanski rat	etničke religije
Mletačko–austrijsko–turski rat (1714–1718)	27.000–45.000	rat	islamska
Američki rat za nezavisnost (1775–1783)	25.000–37.000	rat	kršćanska
Indijsko–pakistanski rat 1971. (decembar 1971)	23.384	rat	islamska, indijska
Rat u Nagorno Karabahu (1988–1994)	23.000	rat	kršćanska, islamska

Australijski pogranični ratovi (1788–1921)	23.000	rat	kršćanska
Venecuelanski federalni rat (1859–1863)	20.000–50.000	građanski rat	kršćanska
Francuska intervencija u Meksiku (1862–1867)	20.000–50.000	rat	kršćanska
Pugačovljev ustanak (1773–1774)	20.000	građanski rat	kršćanska
Šestodnevni rat (1967)	22.000	rat	kršćanska
Rat za francusko naslijeđe (Rat Četverostruke alijanse, 1718–1720)	20.000	rat	kršćanska
italijansko–turski rat (1911–1912)	20.000	rat	kršćanska, islamska
Opsada Jerevana (1723)	20.000	rat	islamska
Burmansko–kineski rat (1765–1769)	20.000	rat	budistička
Portugalski građanski rat (1829–1834)	20.000	građanski rat	kršćanska
Britansko–afganistanski rat (1838–1842)	20.000–30.000	rat	islamska
Perzijski progoni bahajja (1848–1854)	20.000	democid	islamska

Događaj	Procjena broja ljudskih žrtava (> 10.000)	Tip događaja	Civilizacija koja je počinila nasilje
Ustanak Vojske pravednika, Koreja (1907–1912)	18.000	rat	budistička
Transvaalski ustanak (1880–1881)	18.000	rat	kršćanska
Pariška komuna (1871)	17.000–23.000	democid	kršćanska
Pogrom Sika (1982–1991)	16.000–20.000	građanski rat	indijska
Iran pod dinastijom Pahlevi (1953–1979)	16.000	democid	islamska

Englesko–burmanski rat (1823–1826)	15.000–20.000	rat	kršćanska
Rat za ujedinjenje Italije (1859)	15.000–22.500	građanski rat	kršćanska
Ustanak u Poljskoj („Ustanak u novembru“, 1830–1832)	15.000–21.000	rat	kršćanska
Rat za nezavisnost Gvineje Bisao (1963–1974)	15.000	rat	kršćanska
Kinesko–japanski rat (1894–1895)	15.000	rat	budistička, kineska
Ratovi kršćana i druza, Liban (1860)	15.000	građanski rat	kršćanska, neklasifikovana
Pacifički rat (1879–1884)	14.000–55.000	rat	kršćanska
Mađarski ustanak (1703–1711)	14.000–43.000	rat	kršćanska
Bitka kod El–Veledže (633)	14.000–22.000	rat	islamska
Južna Afrika u vrijeme aparthejda	14.000–19.000	democid	kršćanska
Rusko–turski rat (1768–1774)	14.000–20.000	rat	kršćanska, islamska
Meksičko–američki rat (1846–1848)	13.000–49.000	rat	kršćanska
Namibijski rat za nezavisnost (1966–1988)	13.000–20.000	građanski rat	kršćanska
Građanski rat u Južnom Jemenu (1986)	13.000	građanski rat	islamska
Bugenvilska buna, Papua Nova Gvineja (1989–1998)	13.000	građanski rat	kršćanska
Čehoslovačka za vrijeme komunizma	13.000–60.000	democid	antiteistička
Nepalski građanski rat (1996–2006)	12.700	građanski rat	indijska
Kinesko–francuski rat (1884–1885)	12.000	rat	kršćanska
Bitka kod Poitiersa (732)	12.000	rat	islamska

Osmanska invazija na Perziju (1727)	12.000	rat	islamska
Batavijski pokolj (1740)	10.000–12.000	građanski rat	kršćanska
Izraelski rat za nezavisnost (1948)	12.000–19.000	rat	neklasifikovana, islamska
Jomkipurski rat (1973)	11.500–16.000	rat	islamska, kršćanska
Malajska kriza (1948–1960)	11.053	rat	kršćanska, islamska
Madagaskarski ustanak (1947)	11.000–60.000	građanski rat	kršćanska
Bitka kod Sekigahare (1600)	11.000–32.000	građanski rat	budistička
Hrvatski domovinski rat (1991–1995)	11.000–16.000	rat	kršćanska
Masakr u Hami (1982)	10.000–25.000	democid	islamska
Englesko–američki rat (1812–1815)	11.000–20.000	rat	kršćanska
Masakri u Kantu poslije velikog zemljotresa, Japan (1923)	10.000–20.000	democid	budistička
Masakr Haičana u Dominikanskoj republici (1937)	10.000–20.000	democid, građanski rat	kršćanska
Državni udar i građanski rat u Kongo–Brazavilu (1997–1999)	10.000–20.000	građanski rat	kršćanska
Masakr nad janjičarima (1826)	10.000–20.000	democid	islamska
Špansko–marokanski rat (1907–1911)	10.000–15.000	rat	kršćanska
Zapadna Sahara (1975. i dalje)	10.000–16.000	rat, democid	islamska
Kamerunski ustanak (1955–1971)	10.000–15.000	rat	kršćanska
Sepojska pobuna (1857)	10.000–15.000	građanski rat	kršćanska
Somalijski rat (2006. naovamo)	10.000+	građanski rat	islamska
Argentinski građanski rat (1845–1851)	10.000	građanski rat	kršćanska

Amaduov džihad (1810–1818)	10.000	građanski rat	islamska
Kristerski rat u Meksiku (1926–1930)	10.000	građanski rat	kršćanska
Rusko–švedski rat (1741–1743)	10.000	rat	kršćanska
Revolucija dinastije Tay Soon, Anam (Vijetnam, 1772–1802)	10.000	građanski rat	kineska
Anglo–siksi rat (1846–1848)	10.000	rat	kršćanska
Špansko–američki rat (1898)	10.000	rat	kršćanska
Indijsko–pakistanski rat (1965)	8.000–15.000	rat	islamska, indijska

TABELA 2: Ključni pokazatelji o broju ljudskih žrtava (1–2008. god. n.e.)

Civilizacija	Minimalni broj ljudskih žrtava	Maksimalni broj ljudskih žrtava	Prosječan broj ljudskih žrtava
Antiteistička	96.786.000	153.789.000	125.287.500
Budistička	80.116.000	95.777.500	87.946.750
Ernička / autohtona	34.232.000	56.890.000	45.561.000
Indijska	1.344.500	3.434.000	2.389.250
Islamska	21.964.000	41.923.000	31.943.500
Kineska	95.612.500	120.235.000	107.923.750
Kršćanska	119.323.000	236.560.000	1.777.941.750
Ukupan broj:	449.378.000	708.609.000	578.993.500

Analiza

Naši nalazi, bazirani na podacima za period od 1. do 2008. godine, pokazuju da je politički i religijski motivirano nasilje odnijelo između 449,38 miliona i 708,61 milion života. Kršćanska civilizacija ima najveći udio u tom nasilju,

između 119,32 miliona i 236,56 miliona žrtava (srednja vrijednost 177,94 miliona). Na drugom mjestu je antiteistička civilizacija s udjelom od, u prosjeku, 125,29 miliona ljudskih žrtava. Kineska civilizacija je na trećem mjestu sa 107,92 miliona ubijenih (srednja vrijednost). Na četvrtom mjestu je budistička civilizacija sa 87,95 miliona ubijenih ljudi. Na petom je civilizacija etničkih (autohtonih) religija sa 45,56 miliona žrtava. Šesta je islamska civilizacija sa 31,94 miliona žrtava. Napokon, na sedmom, posljednjem mjestu je indijska civilizacija sa nešto ispod 2,39 miliona žrtava.

Ljudske žrtve po civilizacijama koje su počinile nasilje od 1–2008. godine

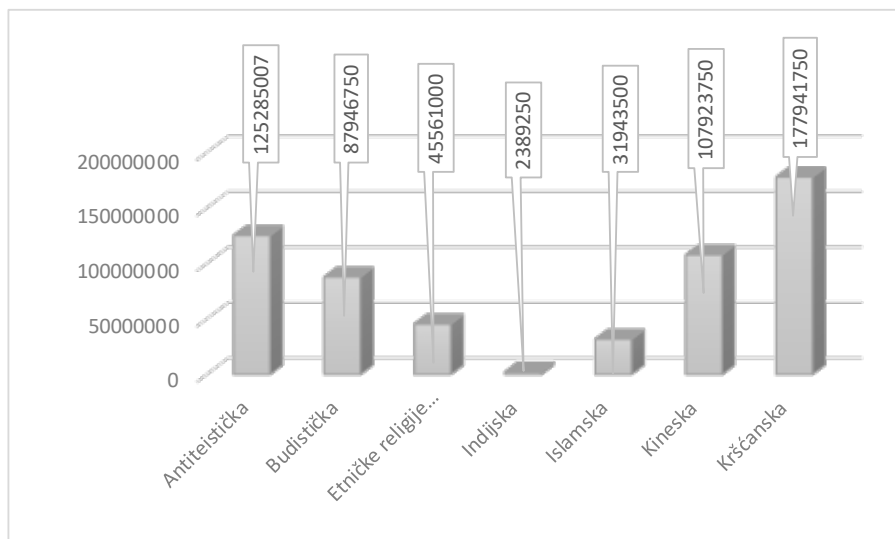
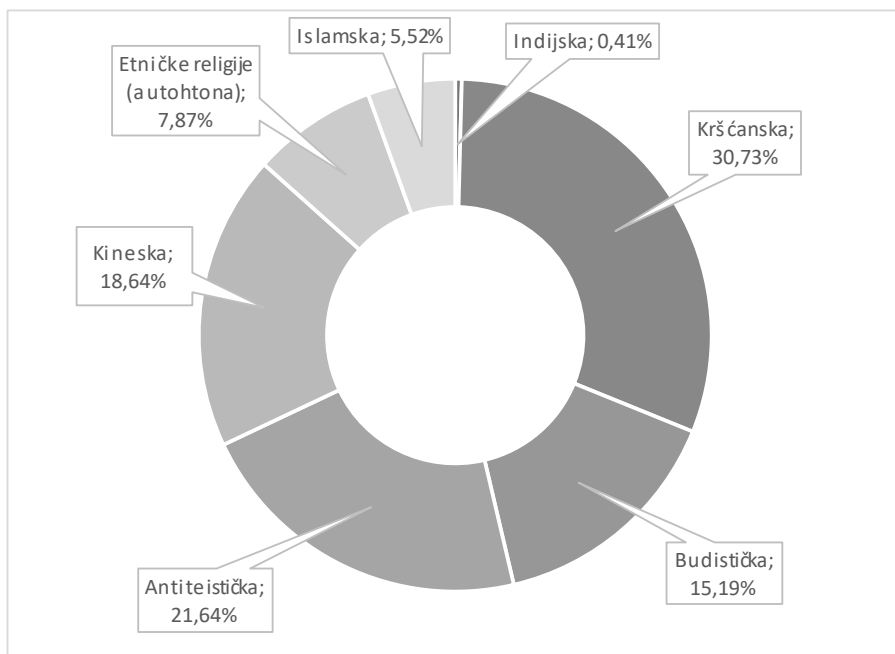

Tabela 3: Pregled rezultata

Civilizacija	Broj (konflikata)	slučajeva	Rang	Prosječna broj žrtava	broja	Rang
Antiteistička	19	(5,92%)	3	125.287.500	(21,64%)	2
Budistička	15	(4,6%)	5	87.946.750	(15,19%)	4
Etničke religije (autohtona)	14	(4,36%)	6	45.561.000	(7,87%)	5
Indijska	9	(2,80%)	7	2.389.250	(0,41%)	7
Islamska	81	(25,23%)	2	31.943.500	(5,52%)	6
Kineska	17	(5,30%)	4	107.923.750	(18,64%)	3
Kršćanska	166	(51,71%)	1	1.777.941.750	(30,73%)	1
Ukupan broj:	321	(100%)		578.993.500	(100%)	

U Tabeli 3 civilizacije su rangirane po dvjema kategorijama, prvo po učestalosti konflikata (broju sukoba u kojima je neka civilizacija učestvovala) i drugo po intenzitetu nasilja (broju ubijenih u tim konfliktima). U smislu učestalosti učešća u konfliktima, najratobornije civilizacije su: (1) kršćanska, (2) islamska, (3) antiteistička i (4) kineska. Kršćanska civilizacija učestvovala je u više od 50% svih sukoba, muslimanska u preko 25%, a antiteistička i kineska u nešto preko 5% slučajeva (što je petina u odnosu na učešće islamske civilizacije). Međutim, što se tiče intenziteta nasilja, izračunatog na osnovu broja ljudskih žrtava, rang je sasvim drugačiji i izgleda ovako: (1) kršćanska, (2) antiteistička, (3) kineska i (4) budistička. Kad se radi o broju ljudskih žrtava, kršćanska civilizacija odgovorna je za preko 30% svih ubijenih, antiteistička za preko 21%, kineska za blizu 19% a budistička za približno 15%. Na civilizaciju etničkih (autohtonih) religija pada ispod 8%, a islamsku ispod 6%. Rezultati su prikazani i u dijagramu koji slijedi:

Ljudske žrtve po civilizacijama koje su počinile nasilje od 1–2008. godine

3. Civilizacije i genocid u historiji

Tabela 4: Civilizacije i genocid u historiji (po broju ljudskih žrtava)

Događaj	Datum	Počinitelj	Žrtva	Prosječni broj žrtava	Civilizacija
Moriorski genocid	1835.	Maori	Moriorski	1.500	etničke religije / autohtona
Srebrenički masakr	1995.	Srbi	Bošnjaci	8.000	kršćanska
Genocid nad plemenom Juki	1854–1864.	kalifornijski naseljenici	Juki indijanci	10.000	kršćanska
Genocid nad plemenima Herero i Namakva	1904–1907.	Njemačka	plemena Herero i Namakva	45.000	kršćanska
Ukrajinski pogromi	1919–1921.	ukrajinski nacionalisti	Jevreji	50.000	kršćanska
Genocid u Zapadnoj Papui	1963.	Indonezija	Papuanci	100.000	islamska
Hamidijanski masakri	1894–1896.	Turci Osmanlije	Armenci	115.000	islamska
Operacija El-Enfal	1986–1988.	Baas u Iraku	Kurdi	140.000	islamska
Genocid u Burundiju	1972.	Tutsi	Hutui	175.000	kršćanska
Genocid u Istočnom Timoru	1975–1999.	Indonezija	istočnotimorski narod	200.000	islamska
„Silovanje Nankinga“	1937–1938.	imperijalni Japan	Kinezi	300.000	budisti
Genocid nad Pontskim Grcima	1914–1923.	Mladoturci	grčke manjine	380.000	islamska
Čerkeski genocid	1864–1867.	Carska Rusija	Čerkezi	400.000	kršćanska
Genocid nad donskim kozacima	1919–1920.	Sovjetska Rusija	Donski kozaci	400.000	antiteistička
Genocid u Burundiju	1993.	Hutui	Tutsi	400.000	kršćanska
Darfurski konflikt	2003–2008.	Džandžavidi, Sudan	Darfurska plemena	400.000	islamska

Genocid nad Srbima	1941–1945.	ustaše	Srbi, Jevreji, homoseksualci	465.000	kršćanska
Američko–filipinski rat	1899–1902.	SAD	Filipinci	600.000	kršćanska
Križarski pohod na katare	1208–1244.	Rimokatolička crkva	katari	625.000	kršćanska
Sejfo (Genocid nad Asircima)	1914–1920.	Mladoturci	Sirjani Haldejci	625.000	islamska
Armenski genocid	1915–1923.	Mladoturci	Armenci	900.000	islamska
Ruandski genocid	1994.	Hutui	Tutsi	900.000	kršćanska
Pantajski ustanak	1856–1873.	Ćing dinastija	Hui muslimani	1.000.000	kineska
Bengalski genocid	1971.	Zapadni Pakistanci	Bengalci, Hindusi	1.000.000	islamska
Kambodžanski genocid	1975–1979.	Crveni Kmeri	kambodžanski narod	1.850.000	antiteistička
Dunganski ustanak	1862–1877.	Ćing dinastija	Hui muslimani	4.000.000	kineska
Genocid na Hispanjoli	1493–1496.	Kolumbo	Aravaki	5.000.000	kršćanska
Holodomor / Golodomor (Gladomor)	1933.	Sovjetska Rusija	Ukrajinci / Kazasi	6.000.000	antiteistička
Država Slobodni Kongo	1880–1910.	Belgija	Kongoanci	8.250.000	kršćanska
Nacistički genocid	1940–1945.	Nacistička Njemačka	Jevreji, Slaveni, Romi, homoseksualci	16.315.000	kršćanska

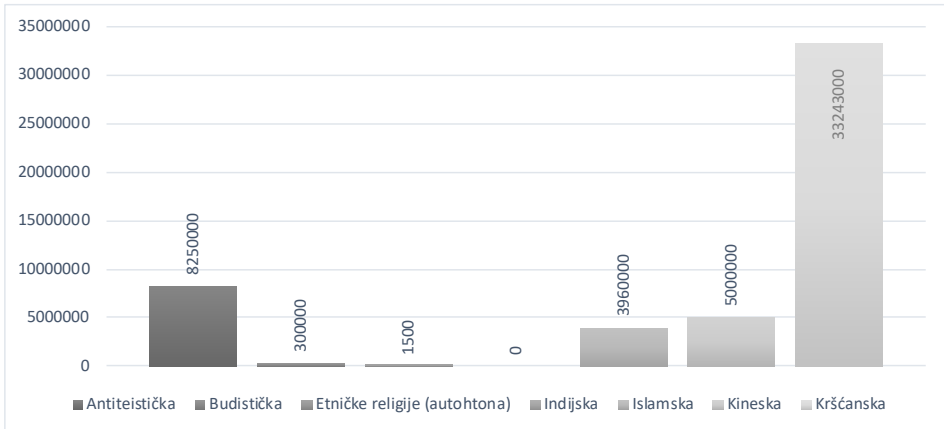
Tabela 5: Pregled rezultata

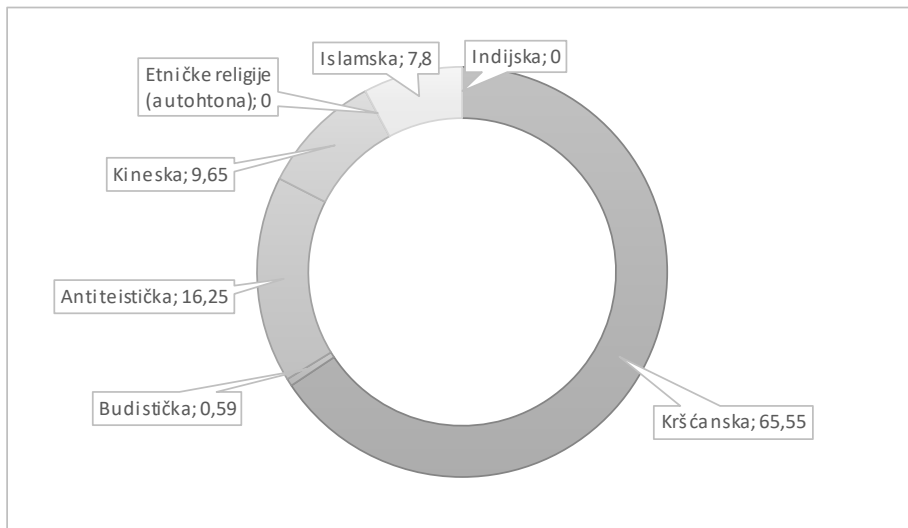
Civilizacija	Broj slučajeva genocida		Rang	Prosjeak broja žrtava	Rang	
Antiteistička	3	(10,00%)	3	8.250.000	(16,25%)	2
Budistička	1	(3,33%)	5/6	300.000	(0,59%)	5
Etničke religije (autohtona)	1	(3,33%)	5/6	1.500	(0,00%)	6
Indijska	0	(0%)	7	0	(0%)	7
Islamska	9	(30%)	2	3.960.000	(7,80%)	4
Kineska	2	(6,67%)	4	5.000.000	(9,85%)	3
Kršćanska	14	(46,67%)	1	33.243.000	(65,50%)	1
Ukupan broj:		(100%)		50.754.500	(100%)	

Ključni nalazi i analize

Genocid je poseban slučaj političkog nasilja, motiviran mržnjom i agresijom te strategijama da se neka grupa namjerno i u potpunosti eliminira. Naša lista (Tabela 5) od 30 slučajeva genocida u svjetskoj historiji, s ukupnim brojem od 50,75 miliona ljudskih žrtava, pokazuje neke upečatljive činjenice: kršćanska civilizacija je najgenocidnija, s obzirom na to da je počinila 14 genocida, u kojima je ubijeno 33 miliona ljudi. Kako ukupan broj žrtava genocida iznosi preko 50 miliona, kršćani su odgovorni za skoro 2/3 svih smrti u genocidu. Po broju počinjenih genocida islamska civilizacija je druga, ali su i antiteistička i kineska počinile genocide s većim brojem žrtava – antiteistička 8,25 miliona, a kineska 5 miliona, dok je islamska odgovorna za genocid nad manje od 4 miliona ljudi. Antiteistička i kineska civilizacija su na trećem i četvrtom mjestu po broju genocida, dok peto i šesto mjesto dijele budistička i civilizacija etničkih (autohtonih) religija, koje su počinile po jedan genocid, ali s različitim brojem ljudskih žrtava (budistička 300.000, a etničke religije 1.500). Za indijsku civilizaciju ne zna se da je počinila ijedan genocid u novoj eri.

Žrtve genocida po civilizacijama koje su ga počinile od 1–2008. godine

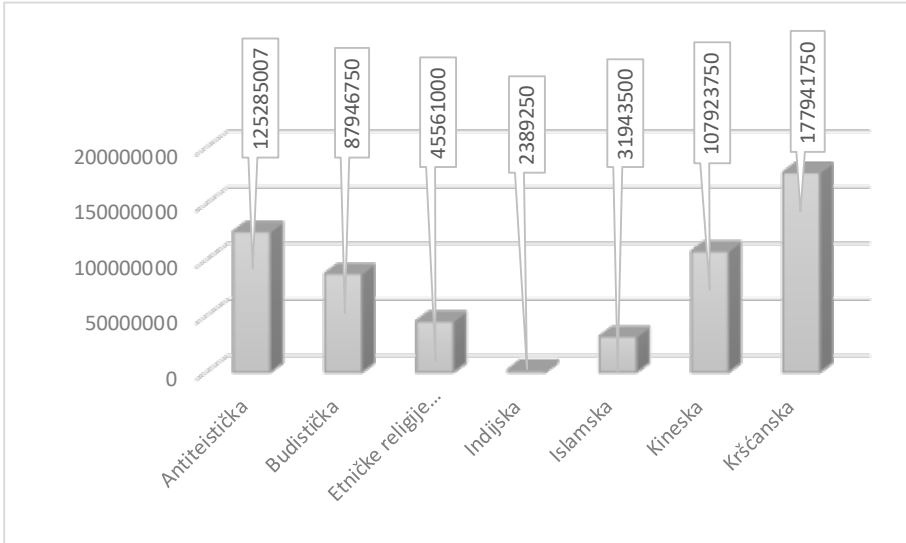
Žrtve genocida po civilizacijama koje su ga počinile od 1–2008. godine**Zaključci**

Na temelju empirijskih istraživanja političkog nasilja tokom posljedna dva milenija, u ovoj studiji izvedeno je nekoliko zastrašujućih zaključaka:

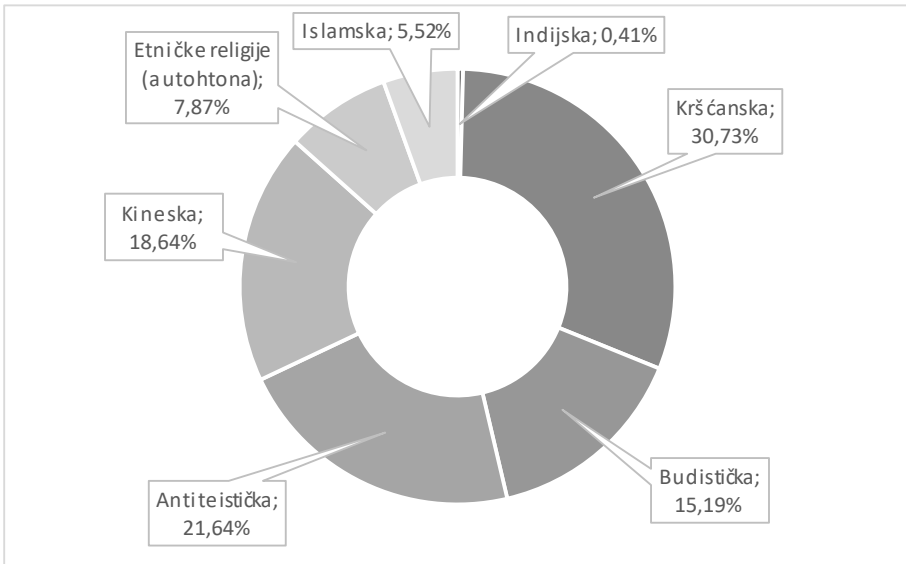
1. Našli smo da je od 1. do 2008. godine ukupan broj žrtava u aktima političkog nasilja (ratu, građanskom ratu, democidu i strukturnom nasilju) između 449,38 miliona i 708,61 milion. Prosječan broj od blizu 579,00 miliona dvostruko je veći od broja stanovnika SAD-a u 2000. godini.

2. Distribucija ljudskih žrtava u prosjeku prikazana je na sljedećim dijagramima, na prvom je izražena u apsolutnim brojevima, a na drugom dijagramu u procentima.

Ljudske žrtve po civilizacijama koje su počinile nasilje od 1–2008. godine

Ljudske žrtve po civilizacijama koje su počinile nasilje od 1–2008. godine

3. Od svih 579,00 miliona ljudskih žrtava, 50,75 miliona žrtve su genocida.

4. Komparativno, potvrdili smo javnu tajnu svjetske historije: da je kršćanska civilizacija najokrutnija od svih pobrojanih. Ona je odgovorna za najveći broj ljudskih žrtava u svjetskoj historiji, odgovorna je za smrt između 119,32 i 236,56 miliona (prosjek: 177,94 miliona) ljudi. To je preko 30% svih ljudskih žrtava

u periodu od 1. do 2008. godine. Što se tiče broja slučajeva političkog nasilja, udio kršćanske civilizacije je čak i veći, i iznosi 166 slučajeva od ukupno njih 321 (a to je 52%). Dakle, više od polovine svih velikih akata političkog nasilja može se pripisati kršćanskoj civilizaciji. Napokon, kad je riječ o genocidu, opet je kršćanska civilizacija počinila skoro polovinu svih genocida (14 od 30, odnosno 46,67%), a u tih 14 genocida stradalo je ukupno 33,24 miliona ljudi, što je ogroman udio, od 65,50% ukupnog broja žrtava u svim slučajevima genocida. Kršćanska civilizacija se pokazuje, stoga, kao najokrutnija i najgenocidnija u svjetskoj historiji.

5. Kršćanske apologete često optužuju antireligijske ideologije da su počinile više nasilja od religijskih civilizacija. Ako šire promatramo historiju, a ne sa stanovišta ograničenih na period hladnog rata, naša studija ne potvrđuje takve hipoteze. Zapravo, antiteistička civilizacija je druga po broju ljudskih žrtava, broju koji se kreće od 96,79 miliona do 153,79 miliona (sredina je 125,29 miliona, što je 21,64% od ukupnog broja ljudskih žrtava svih civilizacija u periodu od 1. do 2008. godine). Pošto su sve ove žrtve stradale u 18 događaja velikog političkog nasilja, pokazuje se tačnim da je prosječan broj žrtava po slučaju veći nego kod drugih civilizacija. Kad je u pitanju genocid, antiteistička civilizacija je opet na drugom mjestu, počinivši 8,25 miliona ubistava, i opet u relativno malom broju slučajeva, tj. u tri genocida.

6. Kineska civilizacija je treća među najokrutnijim civilizacijama, kako u smislu ukupnog broja ljudskih žrtava (107,92 miliona, ili 18,64% od ukupnog broja), tako i u smislu broja žrtava genocida (5,00 miliona ili 9,85 ukupnog broja žrtava genocida). Od početka komunističke revolucije u Kini, kineska se uveliko utopila u antiteističkoj civilizaciji, baš kao što je komunistička Istočna Evropa bila dijelom antiteističke civilizacije, sve dok se nije, nakon završetka hladnog rata, ponovno vratila u okvire kršćanske civilizacije. Da nije tako, kineska civilizacija je mogla nadmašiti kršćansku kao najokrutnija civilizacija.

7. Sa sigurnošću se može reći da je islamska civilizacija, i prije i poslije 11. septembra, na udaru medijskih optužbi za nasilje i netrpeljivost. To može biti i zbog velikog broja konfliktnih događaja u kojima su muslimani učestvovali: 81 čin političkog nasilja, uključujući i devet genocidnog karaktera (u oba slučaja na drugom mjestu, gledano po broju događaja). Međutim, kada je riječ o broju ljudskih žrtava, udio muslimanskog svijeta u počinjenom nasilju je takav da se islamska civilizacija rangira pri samom dnu, i samo je indijska manje nasilna. Žrtve islamske civilizacije dosežu 31,94 miliona, što je 5,52% ukupnog broja svih žrtava u svijetu, a to je jedna šestina broja žrtava kršćanske ili četvrtina broja žrtava antiteističke civilizacije. U kategoriji genocida, broj žrtava islamske civilizacije nešto je veći od 7,80%.

8. Za razliku od islamske civilizacije, budistička civilizacija uživa iznimno dobar ugled na Zapadu. Međutim, udio budističke civilizacije u odgovornosti za sve ljudske žrtve nasilja u svijetu skoro je tri puta veći od islamske, tj. budistička

civilizacija je odgovorna za smrt 87,95 miliona ljudi (ili 15,19% ukupnog broja svih ljudskih žrtava u svijetu). Možda treba napomenuti da mnogi slučajevi nasilja koje je počinila budistička civilizacija potječu od akata Japanaca, uključujući i jedan genocid sa 300.000 žrtava.

9. Napokon, indijska civilizacija je najmiroljubivija civilizacija, za koju nije zabilježeno da je počinila i jedan genocid (i pored nemira u Bombaju i Gudžaratu posljednjih godina). Ona je na dnu svih tabela, s učešćem u svega sedam od ukupno 321 slučaja političkog nasilja velikih razmjera, i sa manje od pola procenta u ukupnom broju ljudskih žrtava (mada je to i dalje prilično veliki broj – 2,39 miliona).

4. Rast religijskih civilizacija

Tabela 1: Rast religijskih civilizacija (u milionima)

Godina	Svjetska populacija	Kineska	Kršćanska	Etničke	Indijska	Islamska	Budistička	Antireistička
1.	213 miliona	53	0	97	24	0	19	–
200.	223 miliona	59	3	89	29	0	24	–
400.	198 miliona	55	16	69	26	0	28	–
600.	203 miliona	45	21	64	32	0	34	–
800.	222 miliona	50	26	47	43	11	39	–
1000.	276 miliona	66	35	44	52	23	43	–
1100.	311 miliona	98	40	42	66	32	45	–
1200.	380 miliona	115	53	40	73	44	46	–
1300.	396 miliona	86	76	37	77	52	44	–
1400.	362 miliona	81	60	34	82	56	40	–
1500.	443 miliona	108	81	40	93	71	42	–
1600.	562 miliona	146	106	41	104	98	48	–
1700.	645 miliona	160	131	46	122	14	57	4
1800.	927 miliona	292	219	54	132	162	73	18
1850.	1,221 milijardu	384	332	65	158	215	96	32
1900.	1,645 milijardi	435	552	71	193	282	107	50
1950.	2,514 milijardi	405	887	62	410	478	167	100
1975.	4,068 milijardi	390	1.333	59	637	852	228	555
2000.	6 milijardi	661	1.972	76	816	1.290	390	600
2010.	6,8 milijardi	739	2.219	78	842	1.588	449	662

Tabela 2: Religijske civilizacije u odnosu na svjetsku populaciju

Godina	Svjetska populacija	Kineska	Kršćanska	Etničke	Indijska	Islamska	Budistička	Antireistička
1.	213 miliona	24,9%	0%	40,8%	11,3%	0%	8,9%	0%
200.	223 miliona	28,3%	1,4%	39,9%	13,0%	0%	10,8%	0%
400.	198 miliona	26,7%	8,1%	36,4%	12,1%	0%	15,7%	0%
600.	203 miliona	22,2%	10,3%	31,5%	15,7%	0%	16,7%	0%
800.	222 miliona	22,5%	11,7%	21,2%	19,4%	5,0%	17,6%	0%
1000.	276 miliona	23,9%	12,8%	15,9%	18,8%	8,3%	15,6%	0%
1100.	311 miliona	31,5%	12,9%	13,5%	21,2%	10,3%	14,5%	0%
1200.	380 miliona	30,3%	13,9%	10,5%	19,2%	11,6%	12,1%	0%
1300.	396 miliona	21,7%	19,9%	9,3%	19,4%	13,1%	11,1%	0%
1400.	362 miliona	22,4%	16,6%	9,4%	22,6%	15,5%	11,0%	0%
1500.	443 miliona	24,4%	18,3%	9,0%	21,0%	16,0%	9,5%	0%
1600.	562 miliona	26,0%	18,9%	7,3%	18,5%	17,4%	8,5%	0%
1700.	645 miliona	24,8%	20,3%	7,1%	15,5%	17,7%	8,8%	0,6%
1800.	927 miliona	31,5%	23,6%	5,8%	13,6%	17,5%	7,9%	1,9%
1850.	1,221 milijardu	33,2%	27,2%	5,3%	12,9%	17,6%	7,7%	2,6%
1900.	1,645 milijardi	26,4%	33,6%	4,3%	11,7%	17,9%	7,1%	3,0%
1950.	2,514 milijardi	16,1%	35,3%	2,5%	16,3%	19,0%	6,6%	4,0%
1975.	4,068 milijardi	9,6%	32,8%	1,5%	15,7%	20,9%	5,6%	13,6%
2000.	6 milijardi	11,0%	32,9%	1,2%	13,6%	21,5%	6,5%	10,0%
2010.	6,8 milijardi	10,9%	32,6%	1,1%	12,4%	23,3%	6,6%	9,7%

Nekoliko „tektonskih“ poremećaja tokom posljednjih 2.000 godina narušilo je demografsku ravnotežu među civilizacijama. U periodu do 800. godine, etničko–plemenski sistemi vjerovanja, ovdje označeni kao civilizacije etničkih (autohtonih) religija, bili su glavni vjerezakoni u čovječanstvu. Kako se pokrštavanje Evrope vremenski poklopilo s islamizacijom Bliskog istoka i Sjeverne Afrike, oslabila je dominacija etničkih (autohtonih) religija. Time se otvorio prostor kineskoj civilizaciji, koja je postala brojno najveća, a do kraja drugog

milenija populaciono joj se približila indijska civilizacija. Kineska civilizacija bila je nadmoćna sve dok medicinski napredak u Evropi, zahvaljujući industrijskoj revoluciji, nije rezultirao smanjenom smrtnošću djece, pa je do 1870. godine kršćanski svijet postao najbrojnijom civilizacijom i tu premoć ima i danas.

Međutim, iako kao rezultat općeg rasta stanovništva sve civilizacije rastu u apsolutnom iznosu, samo islam raste u relativnom iznosu. Predviđa se da će se u budućnosti islam brojčano izjednačiti sa kršćanstvom do 2050. godine, pošto je islamska civilizacija jedina čija stopa rasta nadmašuje generičku stopu rasta svjetskog stanovništva u cjelini. Islam nikada ranije nije brojčano parirao kršćanstvu, osim što se razlika među njima bila značajno smanjila kada je Evropom harala kuga (ali, razlika koja se od tada povećala, čak i nakon Tridesetogodišnjeg rata u Evropi).

Najdramatičniji pad u broju pripadnika imala je grupa civilizacije etničkih (autohtonih) religija, gdje su pokršćavanje i smrt od ruke kolonijalista u cijelosti iskorijenili lokalne forme religioznosti. Budizam je, također, doživio značajan demografski pad. Bili su brojniji od hindusa, a onda izgubili podršku dinastija u Indiji i uzmakli pred širenjem islama. Jednako tako, preuzimanje vlasti od strane komunista u Kini doimalo se kao smrtni udarac kineskoj civilizaciji, koja je naglo opadala. I kineska i budistička civilizacija pretpjele su institucionalno nametanje antiteizma, udarac od kojeg se nijedna još nije oporavila, iako je i antiteizam odnedavno, s padom sovjetskog bloka, počeo opadati.